

викликаючи непорозуміння з боку слухача. Для людини, яка вивчає українську мову, немає складнощів у запам'ятовуванні порядку слів – крім того, що він дуже гнучкий. Наприклад, при перекладі українського речення ви можете використовувати порядок слів англійського речення, причому носії мови завжди будуть вас розуміти. У той самий час український порядок слів має особливості. Одна з цих особливостей полягає в тому, що в письмовому українському мовленні нова інформація (або підкреслена логічним наголосом інформація) йде наприкінці речення. Таким чином, порядок слів не змінює значення, якщо фраза вирвана з контексту, але якщо вона є частиною конкретного висловлювання чи тексту, перестановка слів змінює значення. Відомо, що кожна закінчена фраза має тему та рему. Тема – це одне або кілька слів, які виражають вже відому чи зрозумілу інформацію, тобто інформацію, яку сприймають як належне. Рема – це нова інформація, яку хоче повідомити мовець. Рема завжди логічно наголошується в українській мові. Отже, зміна порядку слів у реченні показує цей логічний наголос і, нарешті, сенс, який потрібно змінити. Тобто порядок слів впливає на стиль висловлювання.

Як бачимо, у таких різних мовах, як англійська, французька й українська, існують різні підходи до структурування речень, що пов'язано з граматичними особливостями тієї чи іншої мови, зі значенням слів і навіть із ставленням мовця до теми розмови. Але за умов можливості різних варіантів порядку слів у одній і тій же мові на перший план виходять такі характеристики, як мета висловлювання, регулюючи не лише порядок слів у реченні, а й логічні наголос у ньому.

Література:

1. Gell-Mann, M.; Ruhlen, M. *The origin and evolution of word order. Proceedings of the National Academy of Sciences. 10 October 2011. 108 p.*

2. Russel S. Tomlin, *Basic word order: Functional principles*, London: Croom Helm, 1986. 387 p.

Національно-культурна специфіка жіночого імені в арабській культурі

Ель Кірам Салма (Марокко)

Науковий керівник – к. пед. наук, доцент Рязанцева Д.В.

ХНАДУ, м. Харків

Ім'я людини знаходиться на грані двох реальностей – мовної та культурної. З одного боку, ім'я – це слово, граматично оформлене по законам певної мови. З іншого боку, воно містить у собі певну соціальну інформацію, як то відомості про стать, національність, віросповідання, походження людини її приналежність до певної соціальної групи.

На відміну від сталих українських імен, ім'я у арабів є відображенням історичного життя країни, якостей характеру, що цінилися у чоловіків та жінок, ставлення до природи.

Новонародженим дітям в арабських сім'ях часто дають імена старших членів родини. Інколи, якщо ім'я є застарілим, вибирають близьке за значенням чи за звучанням. Ім'я дитині часто дається ще до народження, якщо мати бачила віщій сон, де їй сповіщається, що в неї народиться син чи дочка і називається його чи її ім'я. В останні роки збільшилась кількість подвійних імен, тому що арабським родинам притаманна велика кількість дітей, але зараз відбувається перехід до сім'ї європейського типу з невеликою кількістю дітей. Це компенсується тим, що дітям дають подвійні імена. Від цього є і користь, бо дитина, коли виросте, може вибрати одне з двох своїх імен. Часто одне ім'я використовується близькими людьми, а друге називають знайомим та колегам. Традиція давати подвійні імена існувала ще здавна. Вважалося, що одне з імен відлякує злих духів.

Розглядаючи красиві імена потрібно відзначити кілька закономірностей того чи іншого вибору, визначити критерії, якими керуються батьки. По перше, ім'я дівчини має бути ніжним, приємним на слух, щоб майбутній чоловік хотів називати лише його. Також ім'я вибирають з певною історичною цінністю, так це ім'я носила бабуся, мама, близька або шанована людина.

У до ісламський період народження дочки не сприймалося як радісна подія. З літописів відомо, що непоодинокими були випадки вбивства новонароджених дівчаток. А якщо їх і залишали в живих, то називали абсолютно неблагозвучно. Але й зараз збереглися такі імена, як Санія – друга (в низці дітей) і Рабіа – четверта. Але могли називати дівчинку і Багідой (Ненависна), Джусамой (Нічний кошмар). Це арабські слова, що передають все презирство давніх кочівників до жіночої статі. Така ось жахлива була традиція.

З прийняттям ісламу звичаї у кочівників стали більш цивілізованими. Іслам об'єднав багато народів Близького Сходу та Середньої Азії. Разом з взаємопроникненням різних культур і запозиченням імен, стала намічатися певна тенденція називати дівчаток мелодійно і милозвучно. При виборі імені для хлопчика велике значення надавалося етимології. А дівчинка нарекалася красиво, щоб її майбутній чоловік міг насолоджуватися не тільки її спогляданням.

Є батьки, які бажають наректи дочку якимось оригінально. Може, вони звучать дещо архаїчно, зате красиво і благородно. Чого варте тільки ім'я Хума. Так зветь міфічну птицю, що мешкає в тихому місці. Кожен раз, навідуючись до людей, вона дарує їм радість. Це так само, якщо б хтось із слов'ян назвав дочку Жар-птицею. Ляйсан означає «перший весняний дощик». Дуже оригінальне ім'я Надія. Українською це слово означає «надію», а арабською – «подібна ранковій росі».

Кожне ім'я у арабів має глибокий сенс, наповнене похвалами і радісними порівняннями. У перекладі воно часто порівнюється з сонечком, річкою, птицею, квіткою. Імена дочок порівнюють їх з коштовностями, красивими вчинками або силами природи.

Для всього арабського світу ім'я має дуже важливе значення. Воно є найважливішою частиною особистості людини, багато в чому визначає його долю. Жодне ім'я не дається просто так. Того, що воно просто красиво звучить, недостатньо. В іменах прихований глибокий символізм. Більшість з них –

старовинні і походять від різних мов – перської і арабської, іранської і тюркської: Амїра – принцеса, Зафіра – переможниця, Юмн – успіх і удача.

У арабських сім'ях прийнято довго міркувати над тим, як зватимуть дочку, замислюються над значенням імені, враховуючи традиції та звичаї свого роду, його соціальний статус. Ім'я повинно стати гордістю і для самої дівчини, і для її сім'ї: Адаб – ввічлива, чемна; Амаль – надія; Алія – піднесена; Анбар – пахуча; Амані – бажана.

Жіночі арабські імена – образні та дуже яскраві. Найчастіше імена відображають прекрасні риси характеру своїх власниць, оспівують їхню привабливу зовнішність, порівнюючи жінку з усіма благами світу, наприклад, з чудовою квіткою або з романтичним місяцем: Басма – усміхнена, Гайда – витончена, Галія – дорога, Джаміля – вродлива, Каміля – досконала, Інтасар – перемога, Каріма – щедра, Ляміс – м'яка, Маляки – ангел, Нада – роса, Нур – світло, Нузар – золото, Сана – блиск, Сурайя – зірка.

Імена, що починаються з літери «Р» – ознака твердого характеру: Раїда – лідер, Рима – біла антилопа.

Дуже часто красиві імена і їх значення пов'язані з красою і характером їх власниць. Ім'я повинно пестити слух, його проголошення запов'язане заспокоювати того, хто його слухає. Дівчина, чиє ім'я викликає прихильність до себе, та ще й має чудове, благородне значення, отримує більше шансів у житті на удачу й успіх, в тому числі і в заміжжі. Жінка повинна бути символом ніжності і м'якості. Мелодійне звучання імені – дуже важливий фактор життя жінки.

Деякими іменами називають дівчаток нечасто: Сафія – спокійна, чиста; Гайда – Юна і ніжна; Джумана – срібна перлина; Фаріда – унікальна; Сальма – тиха, мирна; Басіма – усміхнена; Каміля – досконала; Мушір – світла; Хала – сьайво; Шаад – співоча; Яфьях – висока. Найкрасивішими жіночими іменами визначені: Азіза – сильна; Сурія – найяскравіша зірка; Адяля – справедлива; Шамс – подібна сонцю; Даміра – має сильний характер; Равіль – ранкове сонце.

Широке поширення отримала чудова традиція називати дівчаток назвами квітів: Айгуль – місячна квітка; Варда – троянда; Гульнара – квітка граната; Рейхана – базілік; Ляля – тюльпан; Савсан – лілія.

Найважливіше жіноче ім'я – це ім'я матері Ісуса. Арабською воно звучить як Маріям (Марія). Дослівний переклад цього імені – «побожна», «служить Богу». В різних джерелах можна зустріти різні варіанти написання цього імені: Марьям, Міріам, Маріам, Марйам, Меерім.

Дослідження особливостей називання людей в арабському світі є цікавим та інформативним екскурсом у традиційну арабську культуру. Ім'я живе та розвивається за мовними законами, хоча причини, що стимулюють розвиток імен, є соціальними.

Категорії «ЖИТТЯ» та «СМЕРТЬ» в українських та азербайджанських прислів'ях

Сеїдов Сінан (Азербайджан)

Науковий керівник – к. пед. наук, доцент Семененко І.Є.

ХНАДУ, м. Харків

Сприйняття світу, притаманне тому чи іншому етносу, його характер неодмінно знаходить своє відображення в особливостях його мови – як лексичних, так і синтаксичних, створюючи унікальну, неповторну для кожного народу мовну картину світу.

Прислів'я та приказки – це жанр усної народної творчості, що супроводжує людину з дня її народження і протягом усього життя. Вже в найдавніших своїх зразках прислів'я і приказки слугують виявом етнопсихологічних особливостей народу, його духовності, світогляду, способу мислення, ціннісних орієнтацій, історико-культурного та господарського досвіду. У прислів'ях і приказках віддзеркалюються спостережливість, допитливість, дотепність і творча сила народу, зафіксовані мовними засобами